

LIST PASTERSKI Metropolity Przemyskiego z okazji rozpoczęcia roku szkolnego 2019/2020

*Ja jestem drogą i prawdą, i życiem.
Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej jak tylko przeze Mnie. (J 14, 6)*

Słowa dzisiejszego wersetu przed Ewangelią pochodzą z 14 rozdziału Ewangelii spisanej przez św. Jana Apostoła i są odpowiedzią Chrystusa na prośbę Filipa o wskazanie drogi do Ojca. Podobną prośbę wypowiada każdy człowiek, który szczerze i wytrwale szuka sensu życia. Kończące się wakacje, będące czasem urlopów, wspólnych wyjazdów i wypoczynku, również były okazją do pogłębionej refleksji nad własnym życiem. Przez modlitwę, dobrą lekturę, wartościową rozmowę z drugim człowiekiem mogliśmy bardziej rozwinąć i pogłębić swoją wiarę. Sprzyjało temu także podziwianie piękna natury – dzieła Stwórcy. Św. Jan Paweł II, który tak bardzo ukochał górskie wycieczki i spływy kajakowe, powiedział kiedyś: *Wypoczywa się w całej pełni, kiedy ów kontakt z przyrodą staje się kontaktem z Bogiem obecnym w przyrodzie i obecnym w duszy ludzkiej*¹. Piękną tradycją naszej Archidiecezji jest organizowanie letnich form wypoczynku połączonego z okazją do duchowej refleksji. W tegorocznych rekolekcjach Ruchu Światło-Życie, przeznaczonych dla dzieci, młodzieży oraz rodzin skupionych w Domowym Kościele, uczestniczyło 1200 osób. W rekolekcjach Ruchu Apostolstwa Młodzieży wzięło udział 900 osób. Z Katolickim Stowarzyszeniem Młodzieży wakacje przeżywało 180 osób, zaś przemyska Caritas zorganizowała wakacyjne turnusy dla 1100 osób. W lipcu na Jasną Górę pielgrzymowało ponad 1200 osób. Także nasze lokalne sanktuaria maryjne, m. in. Kalwarię Paclawską, Leżajsk, Starą Wieś czy Jodłówkę odwiedziły liczne rzesze pątników. Korzystając z okazji, pragnę bardzo serdecznie podziękować wszystkim kapłanom, osobom życia konsekrowanego, alumnom oraz wszystkim animatorom za to świadectwo wiary, za ewangelizacyjny zapał i poświęcenie.

Z odnowionymi siłami duchowymi wejdziemy niebawem w nowy rok szkolny i katechetyczny. Rozpocznemy kolejny etap zgłębiania wiedzy o człowieku i otaczającym go świecie, a także o Panu Bogu. Podstawowym źródłem katechezy – szkolnej i rodzinnej – jest Pismo Święte. To rodzice i katecheci uczą nas, jak czytać i rozumieć wydarzenia biblijne. Rodzina to pierwsza szkoła zaznajamiania się ze Słowem Bożym. Warto w tym kontekście przywołać piękny przykład Sług Bożych Rodziny Ulmów z Markowej. Pozostawili po sobie coś, co po dzień dzisiejszy jest wspaniałym świadectwem ich wiary – egzemplarz Biblii, w której czerwoną kredką zostały podkreślone dwa miejsca: przypowieść o miłosiernym Samarytaninie oraz cytat o miłości bliźniego. Te fragmenty były dla Wiktorii i Józefa Ulmów drogowskazami w trudnych wojennych czasach i pozwoliły im podjąć heroiczną decyzję o ukrywaniu Żydów w swoim domu. Czytając Pismo Święte, rozważając Ewangelię, starali się, aby Słowo, zasiewane w ich sercu, wydało owoc miłości. To dlatego, przywołując ich poświęcenie, nazywamy ich często *Samarytanami z Markowej*.

¹ Jan Paweł II, Autobiografia.

Rodzina ta żyła wiarą i z wiary wypływało świadectwo ich życia. Tego potrzebują także nasze, współczesne rodziny. W coraz bardziej zlaicyzowanym świecie nie jest łatwo przekazywać wiarę młodemu pokoleniu. Jednym z najgroźniejszych zjawisk społecznych jest obecnie wyraźna tendencja rodziców do rezygnacji z wychowywania własnych dzieci. Wynika to z kierowania się w pedagogice zawężonym i nierealistycznym spojrzeniem na człowieka, w którym przecenia się możliwości dzieci i młodzieży, a ignoruje ich słabości i potrzebę pracy nad sobą. Bez wsparcia ze strony rodziców i wychowawców młodzi ludzie okazują się sami dla siebie poważnym zagrożeniem. Wychowanie w wierze uczy, przestrzega, napomina, a przede wszystkim kształtuje postawę szacunku i wrażliwości wobec ludzi. To z kolei umożliwia kroczenie drogą zbawienia i pozwala odkrywać Jezusa jako Drogę, Prawdę i Życie.

Droży Rodzice i Dziadkowie, nie wstyďte się swojej wiary! Rozmawiajcie z dziećmi o Bogu, pielęgnujcie zwyczaje i tradycje religijne. Zabierajcie dzieci do kościoła. Brońcie ich przed obcymi i wrogimi naszej kulturze i religii nachalnymi ideologiami! Módlcie się w rodzinach, nie zaniedbujcie wspólnego pacierza, czytajcie razem Pismo Święte. To bardzo ważne, by dziecko, nawet jeśli jeszcze wszystkiego nie rozumie, nasiąkało rzeczywistością wiary. Niech was prowadzi Duch Święty, którego często przyzywajcie, zwłaszcza wtedy, gdy ludzkie wysiłki wydają się niewystarczające. Św. Jan Paweł II wielokrotnie przywoływał epizod ze swojej młodości, kiedy to jego ojciec zaniepokojony małą gorliwością swojego syna powiedział do niego: *Nie jesteś dobrym ministrantem. Nie modlisz się dosyć do Ducha Świętego. Powinieneś się modlić do Niego.* Nauczył wtedy małego Karola pięknej modlitwy. *Nie zapomniałem jej – mówił wiele lat później już jako papież. – Była to ważna lekcja duchowa, trwalsza i silniejsza niż wszystkie, jakie mogłem wyciągnąć w następstwie lektur czy nauczania, które odebrałem. Z jakim on przekonaniem do mnie mówił! Jeszcze dziś słyszę jego głos.* Podobne świadectwo o swoim ojcu złożyła św. Siostra Faustyna zapisując je w swoim Dzienniczku: *Kiedy widziałam, jak ojciec się modlił, zawstydziałam się bardzo, że ja po tylu latach w zakonie nie umiałabym się tak szczerze i gorąco modlić, toteż nieustannie składam Bogu dzięki za takich rodziców.*

Proces formacji religijnej mający swoje podstawy w domu rodzinnym jest kontynuowany w szkole, przede wszystkim na lekcjach religii. Potrzebny jest ciągły wysiłek, aby katecheza była nie tylko przekazywaniem wiedzy, ale doprowadzała młodych ludzi do spotkania z żywą osobą Jezusa Chrystusa oraz uwarściwiała ich na prawdziwe i odwieczne wartości. Jednak nie tylko lekcje katechezy są przestrzenią budowania chrześcijańskich postaw. Poprzez zdobywanie wiedzy uczeń odkrywa, że Biblia jest ponadczasową Księgą kształtującą kulturę i cywilizację naszej Ojczyzny oraz wielu innych narodów. Poznając konkretne fakty historyczne i procesy społeczne dostrzega, że główne nurty kultury polskiej i europejskiej od początku inspirowane były przez chrześcijaństwo. Zgłębianie historii literatury i sztuki pokazuje, że to duchowość chrześcijańska była główną inspiracją twórców ogromnej większości dzieł polskiej literatury, malarstwa, rzeźby czy architektury, zaś szkolnictwo powstawało i aktywnie rozwijało się dzięki zaangażowaniu Kościoła katolickiego.

Na progu nowego roku szkolnego dziękuję wszystkim nauczycielom za zaangażowanie w kształtowanie serc młodego pokolenia. Droży Pedagodzy! Dobrze wiecie, że skuteczność formowania w duchu wartości chrześcijańskich, które są wartościami uniwersalnymi, jest uwarunkowana jednością oddziaływania – wychowując trzeba mówić jednym głosem.

Szkoła nie może zapominać, że to rodzice zostali ustanowieni przez samego Boga pierwszymi i głównymi wychowawcami dzieci, i że ich prawo jest niezbywalne. Rodzice muszą pamiętać, że spoczywa na nich *powinność głębokiego zaangażowania się w nawiązanie serdecznego i czynnego kontaktu z nauczycielami*. W procesie wychowania rodzina *potrzebuje również szczególnej pomocy duszpasterzy*². Dla całości procesu wychowania religijnego duże znaczenie posiada więc wspólne zaangażowanie rodziny, parafii i szkoły. Współczesny kryzys wychowania wynika m.in. z braku dialogu i współpracy tych środowisk. Zadaniem rodziców, nauczycieli i Kościoła jest umacnianie dobrej atmosfery w szkole. Wymownym obrazem niech będzie Święta Rodzina wędrująca do Jerozolimy po to, by nie tylko oddać cześć Panu Bogu, ale także by spotkać się ze świątynnymi nauczycielami. Można zatem w tym biblijnym obrazie wyodrębnić trzy środowiska wychowawcze: rodzinę, świątynię i szkołę. Te trzy rzeczywistości wzajemnie ze sobą współpracują i się dopełniają³.

Pięknym przykładem pedagoga oddanego bez reszty służbie Bogu i młodemu człowiekowi jest kandydatka na ołtarze, Służebnica Boża Anna Jenke, nauczycielka z Jarosławia. Żyjąc w czasach terroru komunistycznego, konsekwentnie realizowała swój program pedagogiczny połączony z apostołstwem. Jako polonistka i doświadczony pedagog, obok przekazywania wiedzy, brała na siebie odpowiedzialność za krzewienie wiary i wartości chrześcijańskich wśród swoich wychowanków. Chętnie służyła dojrzewającej młodzieży duchowymi radami i równocześnie wspierała modlitwą. Odwiedzała domy swych wychowanków, wspierała materialnie uczniów z biednych rodzin. Mówiono o niej, że zapominając o sobie, żyje dla innych. Często powtarzała: *Być Polakiem – to żyć bosko i szlachetnie*. I do życia tymi wartościami przygotowywała swoich wychowanków. Oby przykład Anny Jenke inspirował współczesnych pedagogów do szlachetnych postaw pełnych poświęcenia. Niech będzie także nagłym wezwaniem dla duszpasterzy do twórczej obecności w tych środowiskach, w których młodzież przeżywa swoje życie. Potrzeba z nowym zapałem pokazać im możliwości życiowego zaangażowania i towarzyszyć im na drodze wiary.

Drodzy Młodzi Przyjaciele! Już za kilka dni rozpoczniecie kolejny rok szkolny. Starajcie się przeżyć go jak najlepiej, pomnażając talenty i rozwijając swoje pasje. Bądźcie *dumni z Ewangelii i z Polski*⁴. Bądźcie konsekwentni w praktykowaniu swojej wiary. Bądźcie odważni w podejmowaniu życiowych decyzji. Jeśli słyszycie zaproszenie Chrystusa do życia zakonnego lub duchownego – nie lękajcie się na nie odpowiedzieć. Życzę Wam wielu radości z odkrywania prawdy o świecie i kształtowania swojego wnętrza, pragnę przywołać słowa Jana Pawła II, które nawiązują do zbliżającej się 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej i obrony polskiego wybrzeża: *Każdy z was, młodzi przyjaciele, znajduje też w życiu jakieś swoje „Westerplatte”. Jakiś wymiar zadań, które musi podjąć i wypełnić. Jakaś słuszną sprawę, o którą nie można nie walczyć. Jakiś obowiązek, powinność, od której nie można się uchylić. Nie można „zdezertować”. Wreszcie – jakiś porządek prawd i wartości, które trzeba „utrzymać” i „obronić”, tak jak to Westerplatte, w sobie i wokół siebie. Tak, obronić – dla siebie i dla innych*⁵. Trudne zadanie kształtowania własnego człowieczeństwa łatwiej jest realizować we wspólnocie, dlatego na początku nowego roku formacyjnego zachęcam Was do zaangażowania się w Liturgiczną Służbę

² Por. Jan Paweł II, Adhortacja *Familiaris Consortio*, 40.

³ Por. Łk 2, 41-50.

⁴ Temat ogólnopolskiej Olimpiady Teologii Katolickiej w roku szkolnym 2019/2020.

⁵ Jan Paweł II, 12 czerwca 1987, Gdańsk – Westerplatte.

Ołtarza, Ruch Światło-Życie, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Ruch Apostolstwa Młodzieży, Szkolne Koło Caritas czy inne wspólnoty formacyjne, istniejące w parafiach i szkołach.

Ważnym impulsem do pracy katechetycznej i formacyjnej na początku nowego roku szkolnego niech będzie dla całej Archidiecezji kongres biblijny. Jego hasło, „*Panie, uświęć nas w prawdzie*”, przypomina o konieczności poznawania prawdy objawionej zawartej w Piśmie Świętym. W czasach, w których w imię źle rozumianej wolności świat odchodzi od obiektywnej i objawionej prawdy, trzeba nam jeszcze bardziej docenić Słowo Boże. Bez kontaktu z nim nie obronimy chrześcijańskiej tożsamości w pluralistycznym i często wrogim nam świecie. Kongres będziemy przeżywać tej jesieni kolejno w sześciu archiprezbiteratach w następujących miejscach: Polańczyk (21 września), Strachocina (5 października), Łańcut (12 października), Jarosław (19 października), Krosno (26 października) i Przemyśl (9 listopada). Wybór takiej formuły kongresu ma na celu ułatwić jak najliczniejszy udział oraz umożliwić współpracę i koordynację działań duszpasterskich w poszczególnych regionach diecezji. Niech spotkania kongresowe będą dla nas początkiem powrotu do bardziej systematycznej i pogłębionej lektury Biblii, a udział w nich delegacji z każdej parafii wraz z duszpasterzami, niech będzie znakiem gotowości do podjęcia odnowy biblijnej w naszych wspólnotach.

W najbliższą niedzielę będziemy wspominać bolesną rocznicę wybuchu II wojny światowej. Polska została zaatakowana najpierw z zachodu, a kilkanaście dni później także ze wschodu. *Godny podziwu i wiecznej pamięci był ten bezprzykładny zryw całego społeczeństwa, a zwłaszcza młodego pokolenia Polaków w obronie Ojczyzny i jej istotnych wartości. Naród polski w tej wojnie, która była nieodzowną obroną Europy i jej cywilizacji wobec totalitarnej przemocy, wywiązał się w pełni – rzec można: w nadmiarze – ze swoich zobowiązań alianckich, płacąc najwyższą cenę za «wolność naszą i waszą»⁶. 80 lat po tym tragicznym wydarzeniu, dziękując Opatrzności Bożej za dar pokoju, całą mocą sprzeciwiamy się wszelkim formom szerzenia nienawiści i przemocy.*

Módlmy się nieustannie o to, by w naszym osobistym życiu oraz w życiu całego narodu i świata coraz wyraźniejsze były owoce Ducha Świętego: miłość, radość, pokój, cierpliwość, uprzejmość, dobroć, wierność, łagodność i opanowanie⁷.

Niech Maryja, Oblubienica Ducha Świętego, nasza najlepsza nauczycielka i wychowawczyni, uczy nas otwartości na Boże Słowo i natchnienia Ducha Świętego.

Z pasterskim błogosławieństwem
† Adam Szal
Arcybiskup Metropolita Przemyski

List należy odczytać we wszystkich kościołach i kaplicach Archidiecezji Przemyskiej
w 21. Niedzielę zwykłą, tj. dnia 25 sierpnia 2019 r.

⁶ List Jana Pawła II do Konferencji Episkopatu Polski na 50-lecie wybuchu II wojny światowej, 26 sierpnia 1989.

⁷ Por. Gal 5,23.